

**Wymagania edukacyjne – język polski, komunikacja interpersonalna -
klasa 2 LO - poziom podstawowy.**

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów oceny dopuszczającej.

Na ocenę dopuszczającą uczeń wie i potrafi:

Odtworzyć informacje dotyczące epok literackich (romantyzm, pozytywizm), odczytać sens fragmentów i wyodrębnić główną myśl całego tekstu (*Romantyczność*, *Dziady* cz. III, wybrane wiersze A. Mickiewicza, J. Słowackiego, C.K. Norwida, *Lalka* B. Prusa, *Zbrodnia i kara* F. Dostojewskiego, *Potop* Henryka Sienkiewicza – fragmenty, wybrane utwory z listy lektur uzupełniających). Podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Rozpoznawać i wskazywać cechy kategorii literackich. Wskazać w dziełach literackich realizację prądów umysłowych, filozoficznych i artystycznych omawianych epok. Streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych wskazanych w Podstawie programowej i scharakteryzować głównych bohaterów literackich. Samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy.

Tworząc wypowiedź pisemną i ustną uczeń:

przy pomocy nauczyciela potrafi formułować tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne (np.: pytania retoryczne, powtórzenia, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia); potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; zazwyczaj rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych; zajmuje stanowisko w danej sprawie, ale nie zawsze potrafi uzasadnić własne zdanie; zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji językowej; przy pomocy nauczyciela formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje proste informacje, uzasadnienia, komentarze; z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca, z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze

argumentacyjnym; próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłaszając mowę, popełnia błędy, jednakże nie zakłócają one komunikatywności wypowiedzi, wywodu; z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawnieniu formułowanych sądów; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym.

Na ocenę dostateczną uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Rozpoznać i wskazać funkcję środków językowych oraz ironię w tekście literackim. Sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu. Podać argumenty na rzecz tezy. Oddzielić informacje od opinii. Wskazać przyczyny i skutki. Wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych. Rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki omawianych epok. Scharakteryzować wizję świata i człowieka omawianych epok. Wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich. Odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich.

Tworząc wypowiedź pisemną i ustną uczeń:

formułuje tezy i argumenty w samodzielnie tworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i na ogół stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenia i ich rodzaje: anaforę, paralelizmy, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia, inwersje); rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne, pozamerytoryczne); jest świadomy tego, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach; zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź, określa jej cel i adresata, zna funkcję, którą ma spełnić; dostrzega przejawy agresji językowej i reaguje na nią; zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca, tworzy plan kompozycyjny tekstów o

charakterze argumentacyjnym; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; podczas interpretowania tekstu formułuje argumenty na jego podstawie oraz odwołując się do znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia; przeprowadza logiczny wywód służący uprawnieniu formułowanych sądów; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej.

Na ocenę dobrą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

Rozpoznać i określić typ nadawcy, typ adresata tekstu oraz charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu. Wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach. Wskazać nadrzędny element kompozycyjny i stylistyczny oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego. Porównać i ocenić kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach literackich. W interpretacji utworów literackich odwołać się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: *Dziadów* cz. II oraz *Pana Tadeusza* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII) Adama Mickiewicza, *Zemsty* Aleksandra Fredry, *Ballady* Juliusza Słowackiego.

Selekcjonować materiał. Stosować terminologię historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą.

Tworząc wypowiedź pisemną i ustną uczeń:

formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu); rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie

lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca; poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawnieniu formułowanych sądów; potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje autokorekty, stosuje kryteria poprawności językowej.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytyczno- i teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich. Świadomie i samodzielnie odczytać mechanizmy językowe. Samodzielnie gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki. Omówić przemiany gatunkowe w obrębie dramatu i powieści. Porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w dwóch tekstach literackich. Zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym). Objaśnić sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych. Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką. Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznego dla danej dziedziny sztuki.

Tworząc wypowiedź pisemną i ustną uczeń:

formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; rozróżnia typy argumentów (rzeczowe,

logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu); rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca; poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp.); w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

Na ocenę celującą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury.

Tworząc wypowiedź pisemną i ustną uczeń:

formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; rozróżnia typy argumentów (rzeczowe,

logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu); rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartościami artystycznymi; rozwija swoją twórczość (np. próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej i inne); zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, notatka syntetyzująca, sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych; w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej, potrafi podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu i posługuje się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią.